

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ФОРМИ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Конституція України закріпила обов'язок держави, в особі її уповноважених органів, забезпечувати державну безпеку, захист державного суверенітету та територіальної цілісності. Одним із основних суб'єктів забезпечення національної безпеки в Україні є Національна поліція, діяльність якої спрямована на забезпечення публічної безпеки та порядку в державі, протидію злочинності та виконання інших, визначених законодавством, правоохоронних функцій. Діяльність даного правоохоронного органу, у тому числі із забезпечення національної безпеки, як і будь-яка державно-владна діяльність, реалізується у відповідних формах, зміст та порядок застосування яких визначаються законодавством та потребами із забезпечення законності та правопорядку. В умовах реформування правоохоронної та оборонної системи дані форми зазнають постійних змін, що обумовлено необхідністю розробки нових підходів до виконання її завдань та функцій.

В юридичній літературі поняття форми трактується як спосіб внутрішньої організації, а також зовнішнього прояву правових норм, який засвідчує їх державну загальнообов'язковість (1, с. 104). Форму управлінської діяльності визначають як способи виразу її змісту; способи здійснення, виявлення методів управління; зовнішнє практичне втілення функцій управління в конкретних діях; організаційно-правовий вираз конкретних однорідних дій апарату державного управління; виділення у самостійні групи споріднених за характером однакових чи схожих у своєму зовнішньому виразі дій; системи внутрішньо поєднаних способів здійснення функцій державного управління; зовнішнє практичне виявлення управлінської діяльності в конкретних діях; дії суб'єктів управління, що мають відповідне зовнішнє виявлення; зовнішнє виявлення управлінської діяльності; зовнішнє виявлення управлінського впливу, тощо (2, с. 511-512). Враховуючи вказані визначення, зміст національної безпеки та специфіку діяльності поліції, адміністративно-правову форму діяльності Національної поліції із забезпечення національної безпеки можна визначити як зовнішнє вираження сукупності її однорідних дій із забезпечення захищеності державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного

конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз, що здійснюються в межах їх компетенції та у встановленому законом порядку.

Враховуючи різноманітність форм адміністративної діяльності, у тому числі правоохоронної, в юридичній науці склалося декілька підходів до їх класифікації. Ю. П. Битяк, В. М. Гаращук та інші вказують на існування основних чотирьох форм управлінської діяльності, а саме: 1) видання нормативних актів управління; 2) видання індивідуальних (ненормативних, адміністративних) актів управління; 3) проведення організаційних заходів; 4) здійснення матеріально-технічних операцій (3, с. 134).

С. С. Шоптенко, досліджуючи форми адміністративно-юрисдикційної діяльності правоохоронних органів, запропонувала їх поділяти на основні та додаткові (4).

А. В. Носач систематизував адміністративно-правові форми діяльності Служби безпеки України з протидії тероризму за призначенням, виокремивши такі їх види:

- нормативні, серед яких виділяють: 1) видання правових актів Служби безпеки України та її територіальних підрозділів з організації їх діяльності з протидії тероризму; 2) видання спільних правових актів Служби безпеки України з іншими правоохоронними органами, органами державної влади, іншими суб'єктами з питань забезпечення національної безпеки, у тому числі протидії тероризму; 3) видання індивідуальних правових актів;

- функціональні, а саме: 1) складання протоколів про адміністративні правопорушення; 2) оформлення затримання, особистого огляду, огляду та вилучення речей і документів; 3) ініціювання накладення арешту на активи та майно; 4) впровадження стандартів, правил, технічних умов антитерористичної захищеності об'єктів можливих терористичних посягань; 5) інші;

- організаційні, серед яких: проведення нарад, перевірок, ведення обліків, планування, матеріально-технічні операції, діловодство та інші (5).

Необхідно зазначити, що на сьогоднішній день адміністративно-правові форми діяльності Національної поліції із забезпечення національної безпеки практично не визначені в законодавстві. Закон України «Про національну безпеку України» закріпив лише те, що Національна поліція України є центральним органом виконавчої влади, що забезпечує громадську безпеку і порядок, охорону прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидію злочинності, а також надає визначені законом послуги з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги (6). Відсутній перелік таких форм і в Законі України «Про Національну поліцію».

Аналіз практики діяльності Національної поліції із забезпечення захищеності державного суверенітету, територіальної цілісності, законності та правопорядку, наукових поглядів із досліджуваної тематики, дозволяє виокремити наступні адміністративно-правові форми діяльності Національної поліції із забезпечення національної безпеки:

- нормотворчі, що включають: видання правових актів Національної поліції щодо регулювання підвідомчих їй правовідносин у сфері забезпечення національної безпеки; видання спільних правових актів Національної поліції з іншими правоохоронними органами, органами державної влади, іншими суб'єктами з питань забезпечення національної безпеки; надання пропозицій компетентним органам щодо вдосконалення законодавства у сфері національної безпеки;

- видання індивідуальних актів управління, серед яких можна виділити внутрішньоуправлінські та зовнішньоправоохоронні;

- функціональні, до яких можна віднести: складання протоколів та постанов у справах про адміністративні правопорушення; проведення профілактичних заходів; видача дозволів; застосування превентивних поліцейських заходів; реєстрація транспортних засобів; тощо;

- організаційні, до яких відносяться: планування (довгострокове, середньострокове а короткострокове), проведення нарад, спільних з іншими правоохоронними та оборонними органами навчань, створення та ведення інформаційних обліків та обмін відповідною інформацією із компетентними суб'єктами, діловодство, матеріально-технічні операції тощо.

Дана класифікація є узагальненою та не відображає всього різноманіття адміністративно-правових форм діяльності Національної поліції із забезпечення національної безпеки. Вони варіюються в залежності від виконуваних завдань, обстановки та обставин події тощо.

Список бібліографічних посилань:

1. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави: навчальний посібник / П. М. Рабінович. – Видання 5-те, зі змінами. – К.: Атіка. – 2001. – 176 с.

2. Малиновський В. Я. Державне управління: навчальний посібник. Луцьк: Ред. -вид. відд. «Вежа» Вол. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2000. 558 с

3. Адміністративне право України: підручник / Ю. П. Битяк, В. М. Гаращук, О. В. Дьяченко та ін. ; за ред. Ю. П. Битяка. К.: Юрінком Інтер, 2007. 544 с.

4. Шоптенко С. С. Форми адміністративно-юрисдикційної діяльності правоохоронних органів. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 5. С. 91–95.

5. Носач А. В. Система адміністративно-правових форм діяльності Служби безпеки України з протидії тероризму. *Наше право*. 2016. № 5. С. 83–87

6. Про національну безпеку: Закон України від 21. 06. 2018 № 2469-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2018. № 31. Ст. 241

УДК 349. 2

Оксана Анатоліївна ТРЮХАН,

доцент кафедри трудового права та права соціального забезпечення
Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат
юридичних наук, доцент

ОБМЕЖЕННЯ ПРАВА НА СТРАЙК ОКРЕМИХ КАТЕГОРІЙ ПРАЦІВНИКІВ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ

Право на страйк – це конституційне право громадян, закріплене у ст. 44 Конституції України, відповідно до якої ті, хто працює, мають право на страйк для захисту своїх економічних і соціальних інтересів (1). Право на страйк визначається також й низкою міжнародних документів. Серед них першорядне значення має Хартія основних прав Європейського Союзу від 07. 12. 2000 року, Хартія Співтовариства про основні соціальні права працівників від 09. 12. 1989 року, Європейська соціальна хартія (переглянута) від 03. 05. 1996 року (ст. 4) Окрім цього, п. (d) ч. 1 ст. 8 Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права від 16. 12. 1966 року зобов’язує забезпечити право на страйк, але за умови його реалізації згідно із законодавством відповідної країни, а також Загальна декларація прав людини від 1948 року передбачає право на страйк у контексті права на свободу асоціацій (ст. 20). Варто акцентувати увагу, що питання про визнання права на страйк залишається для МОП досить складним. Так, МОП у своїх актах офіційно не визнає право на страйк, зокрема у Міжнародному кодексі праці немає жодної Конвенції чи Рекомендації, яка присвячувалася б проблемі врегулювання трудових конфліктів, включаючи страйки і локауту (винятками є лише Конвенція МОП №105 та Рекомендація МОП №92).

У сучасних умовах в Україні із погіршенням економічної ситуації зростає рівень соціального протесту. Страйк-одна з форм розв’язання конфлікту між роботодавцем і працівниками. Деякі дослідники, зокрема С. Керр, висловлювали ідею про «відмирання» страйків. Проте переважна більшість дослідників не прийняли вищезазначену ідею. Поділяючи погляди вчених, які працюють над даною проблемою, зокрема Н. В. Дараганової, зазначимо, що на сьогодні страйк залишається вагомим способом тиску найманих працівників на